

NÆM2010-114 Toldbodgade, Næstved sogn, Tybjerg herred, tidl. Præstø amt. Sted nr. 05.07.07.

Kampagne: 02-02-2010 KUAS nr.

Beretning for overvågning/forundersøgelse af planlagt biografbyggeri, Tolbodgade/Havnegade, Næstved. Overvågning/forundersøgelse blev udført 02.02. til 10.02 - 2011. Af daglig leder, arkæolog Mass Hoydal.

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
Undersøgelsens forhistorie	2
Administrative data	2
Topografi, terræn og undergrund	3
Målesystem	3
Øvrige data	3
Udgravningsmetode	4
Undersøgelsens resultater	4
Fremtidigt arbejde på stedet	4
Lagliste	6
Lagbeskrivelse	7
Tegningsliste	8
Fotoliste	9

Abstract

Kampagne: 02-02-2010

I forbindelse med at Nordisk Film Biografer A/S skal opføre en biograf på arealet, der ligger imellem Havnegade, Vestre Kaj, Toldbodgade og Fabriksvej, har Næstved Museum foretaget overvågning/forundersøgelse på stedet.

Byggegrunden ligger indenfor det udpegede kulturarvsareal for middelalderbyen Næstved, hvorfor dette areal kan gemme på kulturhistoriske levn, der kan have stor betydning for viden omkring Næstved bys historie. Efter undersøgelsen kan det konstateres, at der i moderne tid har været udført omfattende anlægsarbejder på grunden, og at disse anlægsarbejder tilsyneladende har slettet, hvad der måtte have været af kulturhistoriske spor. Arealet er herefter givet frit.

In connection with Nordisk Film Biografer A/S is going to build a cinema in Næstved, Næstved Museum is responsible for the archaeological investigations. Given that the site is within the heritage area of the medieval town of Næstved, this is an area of high priority.

After investigations, we can conclude, that there has been much activity on the site in recent times. There has not been found any archaeological remains in the area, and it is not likely that the constructionwork is going to destroy any remains. The area is hereafter been given free.

Undersøgelsens forhistorie

Kampagne: 02-02-2010

Næstved Museum erfarer via Sjællandske 11/3 2010, at Nordisk Film Biografer planlægger at opføre et stort biografcenter på grunden ved Tolodbodgade/Havnegade i Næstved. Museet sendte samme dag en udtalelse til Nordisk Film. Museet har gennem 2006 - 2008 været i kontakt med Thura Film og Nordicom om samme, men denne bygherre opgav siden projektet.

31/5-2010 afholdtes et første møde med Nordisk Film, hvor der blev indgået aftale om forundersøgelse på grunden. Hen over sommeren beder museet gentagne gange om anlægsplaner fra bygherres entreprenør KPC, for at kunne opstille et validt budget. Der modtages de første planer d. 24/9, mens resten modtages på et møde hos KUAS ved Thomas Roland d. 21/10. Ved dette møde indgås nærmere aftale om procedure for forundersøgelse, der ønskes udført snarest muligt.

Byggegrunden befinder sig indenfor det udpegede kulturarvsareal for middelalderbyen Næstved, hvorfor dette areal kan gemme på kulturhistoriske levn, der kan have stor betydning for viden omkring Næstved bys historie. Endvidere viser boreprøver udført i 2006 og 2010 tilstedeværelsen af muldede lag med tegl- og knoglestykker.

Forundersøgelse/overvågning indledes 2/2 - 2011.

Administrative data

Kampagne: 02-02-2010

Arkæologisk ansvar:

Næstved Museum

Ringstedgade 4

Næstved 4700

Tlf.: 55 77 08 11

Udgravningsansvarlig:

Birgitte Borby Hansen / Kasper Wurr Stjernqvist

Udgravningsleder:

Mass Hoydal

Arkæologisk team:

Kim Christoffersen

Bygherre:

Nordisk Film Biografer A/S

Ved Vesterport 4
1614 København
Ansvarlig:
Per Jacobsen

Entreprenør:
KPC
Borupsvang 2D, 1. sal
DK-2750 Ballerup
Projektleder:
Mikael Larsen

Maskinfører:
Robert Flavaitz
Holbøll og Sønner
Lov Enghavevej 26
4700 Næstved

Miljøansvar:
Jord miljø A/S
Eremitageparken 341
2800 Lyngby
Ansvarshaver:
Anders Søvsø

Abejder på pladsen:
Louise Skoglund Sørensen
Landmåler:
Landmålergården
Fiskerhusvej
43C
Postbox
107
4700 Næstved

tlf: 55 72 01 49

Topografi, terræn og undergrund

Kampagne: 02-02-2010

Topografien er meget forandret igennem tiderne, da Næstved by er vokset en del de sidste 100 år, hvor biografen kommer til at ligge i et område med beboelse og industribygninger. Ca. 30 m fra byggegrunden mod nord løber den frilagte Suså.

I dag er terrænet meget fladt. På grund af den massive bebyggelse i området, er det svært at bedømme terrænet før bebyggelsen, men det kan formodes, at det har været præget af åens forløb ned igennem landskabet.

Undergrunden på stedet er præget af grå ler, som i dag er tydeligt forurenede.

Målesystem

Kampagne: 02-02-2010

GPS blev brugt til indmåling af grøfterne. Projektionen der er brugt er UTM/EUREF89.

Øvrige data

Kampagne: 02-02-2010

Hjemtaget tegl, knogle og glas er efterfølgende kasseret.

Udgravningsmetode

Kampagne: 02-02-2010

Forundersøgelsen bestod i at overvåge anlægsarbejdet imens der blev gravet ½ m af hele byggepladsen.

Endvidere omfattede undersøgelsen gravning af prøvegrøfter.

Der blev gravet fire prøvegrøfter af 2 m's bredde. På det sted, hvor biografen skal opføres, er der gravet tre grønne som følger Toldbodgade. Grøfterne er gravet med 10 m mellemrum, og der blev gravet til undergrund, dog ikke længere ned end til 2 m's dybde, som er fundamentsdybde for biografen. I det område mod nord, hvor parkeringen skal være, blev der gravet en grøft, hvor der skal etableres kloakering.

På grund af at der har været massivt anlægsarbejde i nyere tid, var det dækkende for undersøgelserne at indmåle grønne med GPS og beskrive, hvad der kunne iagttages i grønne, samt optage fotodokumentation.

Undersøgelsens resultater

Kampagne: 02-02-2010

Ved den første del af undersøgelsen, der bestod i at overvåge arbejdet imens der blev gravet ½ m af hele byggegrunden, fremkom der ikke kulturlag, der havde videre arkæologisk betydning. Det meste af denne ½ m bestod af brokker og rester af den tidligere bygning på stedet. Denne var revet ned og resterne var jævnet ud over byggepladsen (lag 1). Der var også steder med muldlommer, hvor der var moderne glas fra flasker. Dette gav ikke anledning til videre arkæologiske undersøgelser.

Ud fra de fire grønne som blev gravet, kunne det konstateres, at der i nyere tid har været et massivt anlægsarbejde.

I grøft 1 og grøft 2 blev der gravet ned til morænen, der bestod af gråt ler (lag 4). Herudover var der et sandet gruslag (lag 3). Øverst var der et opfyldningslag, som var kommet efter nedrivning af den bygning, som havde stået på stedet (lag 1).

Udover at grøft 3 havde lag, som må formodes at være de samme som i grøft 1 og grøft 2, var der et lag imellem opfyldningslaget fra den tidligere bygning (lag 1) og det sandede gruslag (lag 3), et sort fedtet lag (lag 2), hvor der var enkelte stykker tegl og knogler at se i profilen. Dette lag var kun muligt at se i den nordlige profil (Se billede: 2010,114_013). Eftersom det ikke var muligt med sikkerhed at datere laget, blev der taget jordprøver til soldning, for at se om vi kunne datere laget. Efter soldning af jorden fremkom blandt dyreknogler og teglstumper endvidere stumper af industrielt fremstillet glas. Laget kunne derfor dateres til industritid, og er tydeligt et tidligere opfyldningslag.

I grøft 3 kunne det ses at lag 2 gik dybere ned, jo længere vi kom mod øst.

I grøft 4 fremkom opfyldningslag fra den tidligere bygning (lag 1) og herefter det sandede lag (lag 3). Det var muligt at følge undergrunden i næsten hele grønne, men 10-15 m mod nord skulle der ikke graves længere ned end 60 cm. Her blev der ikke gravet ned til undergrunden, men det var kun opfyldningslaget (lag 1) der var synligt.

I den sydlige del af grøft 4 fremkom lag 2, hvor profilen i grøft 4 viste at lag 2 var opfyldning efter en nedgravning.

Efter denne redegørelse over resultaterne fra prøvegravningen af Biografgrunden ved Toldbodgade, kan det konstateres, at der ikke er grund til videre arkæologiske undersøgelser. Det som kan ses er, at der har været massive anlægsarbejder i nyere tid, og hvor det kommende anlægsarbejde kommer til at være, kan det ikke forventes, at der fremkommer levn af arkæologisk betydning.

Fremtidigt arbejde på stedet

Kampagne: 02-02-2010

I forbindelse med mulige anlægsarbejder i fremtiden, vil det være vigtigt, at der bliver foretaget arkæologiske undersøgelser på de steder, hvor der ikke er gravet. Med al den opfyldning og moderne forstyrrelser på grunden, er det ikke til at vide om terrænet er noget højere i dag, end før der bliver bebygget, hvorfor der kan vise sig at ligge fortidslevn langt under nuværende terræn.

Næstved Museum d. 10-08-2011

Lagliste

Lag	Aflejringsstype	Indhold	Datering	Anlæg	Tegninger
Kampagne 02-02-2010					
1	Redeponeret	opfyldningslag efter nedrivning af bygning	Nutid		
2	Redeponeret	Opfyldningslag	Nutid		
3	Redeponeret	Opfyldningslag	Nutid		
4	Undergrund		Udateret		

Lagbeskrivelse

Kampagne: 02-02-2010

1

Redeponeret, opfyldningslag efter nedrivning af bygning, Nutid

Forurennet muld med mange brokker og bygningerester af tidligere bygning på pladsen. Tolkning: Laget er kommet efter den tidligere bygning på pladsen er nedrevet og brugt som opfyldningslag. Laget ligger over hele byggegrunden.

Tegninger....

Foto.....

Fund.....

2

Redeponeret, Opfyldningslag, Nutid

Mørkebrunt fedtet muld med lidt sand. Der er enkelte murstensrester og enkelte knogler. En del forurennet. Tolkning: Laget er formentlig kommet efter at der har været en grøft eller åbning efter kælder i tidligere bygning, hvorefter "hullet" er opfyldt.

Tegninger....

Foto.....

Fund.....

3

Redeponeret, Opfyldningslag, Nutid

Gulbrun sandet grus. I laget er der få murstensrester. En del forurennet. Tolkning: Svært at tolke, men eftersom der ikke er andet i laget end murstensrester, må det ses som være påført i nyere tid.

Tegninger....

Foto.....

Fund.....

4

Undergrund, Udateret

Grå ler, som er en del forurennet. Nedsivning af olie.

Tegninger....

Foto.....

Fund.....

Tegningsliste

Tegning	Målestok	Type	Anlæg	Fund	Beskrivelse	Dato	Tegner
Kampagne 02-02-2010							
T1	-	Plantegning			Fladetegning af grøfter	07-02-2011	Kim Christoffersen
T2	-	Diverse			Beskrivelse i henhold til T1	07-02-2011	Kim Christoffersen

Fotoliste

Film	Billede	Motiv	Anlæg	Fund	Filmtype	Dato	Fotograf
Kampagne 02-02-2010							
1	1	SV hjørne af byggegrund (Set fra S)			digitalt foto	02-02-2011	Kim Christoffersen
1	2	Afgravning af overflade ½ m ned (Set fra V)			digitalt foto	02-02-2011	Kim Christoffersen
1	3	Oversigtsbillede over byggegrund (Set fra S)			digitalt foto	03-02-2011	Mass Hoydal
1	4	Oversigtsbillede over byggegrund (Set fra S)			digitalt foto	03-02-2011	Mass Hoydal
1	5	Oversigtsbillede over byggegrund (Set fra S)			digitalt foto	03-02-2011	Mass Hoydal
1	6	Arbejdsfoto (Set fra Ø)			digitalt foto	07-02-2011	Mass Hoydal
1	7	Arbejdsfoto (Set fra Ø)			digitalt foto	07-02-2011	Mass Hoydal
1	8	Arbejdsfoto (Set fra Ø)			digitalt foto	07-02-2011	Mass Hoydal
1	9	Arbejdsfoto (Set fra Ø)			digitalt foto	07-02-2011	Mass Hoydal
1	10	Profil i grøft 2 der viser forureningen (Set fra Ø)			digitalt foto	07-02-2011	Mass Hoydal
1	11	Arbejdsfoto (Set fra Ø)			digitalt foto	07-02-2011	Mass Hoydal
1	12	Arbejdsfoto (Set fra N)			digitalt foto	07-02-2011	Mass Hoydal
1	13	Jordlag i grøft 3 med målestok (Set fra S)			digitalt foto	07-02-2011	Kim Christoffersen
1	14	Jordlag i grøft 3 med målestok (Set fra S)			digitalt foto	07-02-2011	Kim Christoffersen
1	15	Jordlag i grøft 3 med målestok (Set fra S)			digitalt foto	07-02-2011	Kim Christoffersen
1	16	Grøft 4 (Set fra S)			digitalt foto	07-02-2011	Mass Hoydal